

(א) כלים פי"ח מט"ג, (ב) ע"י פי הערוך בערך עד א"י, (ג) שנת קס"ה, (ד) ע"י תוספות שנת כ. ד"ה אין (ז), (ה) לקמן כ"ג, (ו) שם ע"ש, (ז) שנת א. עירובין (ח) א. שם ע"ה.

הגהות הב"ה

(א) תוס' ד"ה ומטהרת וכו' דחויא למדקוקא איח כלי' וכו' ו' נמקק:

גליון הש"ס

נב' תנ"ה וכו' איכא דרמי' ליה מירמא. כעין זה לקמן דף ל"ג ע"ב. ר"ה דף כו ע"ב. צ"ב דף י"ט ע"א דף כו ע"א: תוס' ד"ה ודלא חוי' וכו' ואפי' חישב. ע"י נדה דף ט ע"ב תוס' ד"ה כמלניות:

מוסף רש"י

המשולש דפנות. מחיל לאלו דופי הסוכה צריך כלפי מעלה ומשולש וכו' כלפי מעלה. משולש מורד (שבת צו. וכוני' עירובין י"ג). אם גבוה מן הארץ שלשה טפחים. דגויים נוקטים זה הוא לה תלויה ופסולה (עירובין י"ג). מלמטה למעלה. שנוגעים בנקיק (שם). אם גבוה עשרה טפחים כשרה. ואפי' שאין נגיעות לנקי והכל לא נקט גבוהות מן הארץ אלא לה נגיעות עשרה טפחים (שם). כשם שמלמטה למעלה. מכשרת ליה ואף על גב דלא מתיא לנקי, כך מלמעלה למטה. וד' לה חצי' עשרה ואפי' שאינה נגיעת הארץ (שם). בור שבין שתי חצירות. תלו בו וחלו בו, אין ממלאין ממונה בשבת. שזה ממלא מראש מניו (עירובין י"ג). בין בתוך אוגנו. אף על פי שאינה נוגעת בנים, קל הוא שהקילו חכמים גמלי דלמיר ביה גוד אחיה למחילה ונכלל שתיא כמות אונן הכור שמראה בהפסקה (שם).

רבינו הגנאל

מטה מיטמאת אברים ומטהרת אברים. ר' הנין אמר בארוכה ושתי כרעים, בקצרה ושני כרעים, דעייך תורת כלי עליה, דחויא למיטמא אגודה ולמיתב עלה ולמישר אשלא עלה. פירש גאון למיתב עלה ולמישר אשלא, ואריה היא לישר עליה ולטוות נגרות או שפתן או קבוס. [לאשלא, שכל הנוטה גם צריך לישר הטוה על גבי מקום גבוה כדי להפחיל ירד למטה, וכשווקין ארוכה (קצרה) [ואו קצרה] על גבי שתי כרעים וסוכין אותה [בכותל] וירשבים עליה, וכלי חשובה ואפי' שאינה מטה על מחבתה, לפיכך מיטמאת אברים ומטהרת אברים הללו. ומשום הכי

סוכה פרק ראשון סוכה

חצילה. צידה: **ומטהרת חצילה**. אם טמאה היא אין טבילה עולה לה אצרים אצרים אלא מתקנה ומטבילה: **למסמכיהו אגודא**. לקרבן אכל הכותל הרחב כמלא רחב מטה ונותן עליה מן הכרעים ולכותל למראשותיה ולמרגלותיה: **ומשדא אשלי**. ונותן חצלים ומסרג ורואיה למשכב ומטמא מדרס:

שיפא. לישק"ה: **ושל גמי**. יוני"ק: **שיריה**. כגון נפחתה ונשתייר בה:

אע"פ. שפוחתה עכשיו מכשעור לטומאה דתנן (כלים פ' כ"ז מ"ב) מפך ששה על ששה: **אין מסכין**. הואיל ומכלי קאמו ותחלתה הימה מקבלת טומאת משכב הו' והנדה: **גדולה מסכין** **זה**. דלאו כלי הוא דסתמא לסיכון: **אף הוא מקבלת טומאה**. קצבר סתמא לשכיבה וכלי היא:

אוף שאין שם חלל טפה. גובה צמך חלל רחב שצבע טפחים כשיעור סוכה וחח"כ הגדיש כל הגדיש על אותו חלל דעכשיו נעשה שם סך מאליו ולא היה עליו שם סך מתחילה:

אזל אם יש שם נו'. חלל טפה אהל הוא נמצא שם סך על אותו גדיש וכשוטטו צו מלמטה למעלה עד שגביה את החלל לשיעור גובה המטה. עשרה אין זו עשייתו שהרי אינו מתקן אלא הדפנות ודפנות לא אמרינן

תעשה ולא מן העשוי והרי היא כסוכה שפוחתה מעשרה וחקק זה והשלימה לעשרה: **איכא דרמי לה מירמא**. לא מתיי להא דרב הווא בלשון לא שנו ולפרושי מתני' אלא רמי מתני' מירמ' אצרייתא ודרב הווא אשניא אתמר:

בתנ"י המשולש. לא מלמעלה למטה קרי לשלול: **מלמעלה למטה**. שהתחיל לארוג המחילה אצל הסך ואורג וזה כלפי מטה: **ששה טפחים פסולה**. דהיינו כדי שזדקק הגדי צבת ראש דלמנן [יד:]: **פסולה מלמטה למעלה**. שהתחיל לארוג עליו סמוך לקרקע ומגביה ופלי כיון שהגביה עשרה כשרה ואף על פי שלא הגיע לסך: **רבי יוסי אומר כשם שמלמטה למעלה**. דיו צאריגת י': **כך מלמעלה למטה**. דיו צאריגת עשרה ואפילו גבוהה הרבה מן הארץ כשרה וקצבר מתייה תלויה עשרה מתייה **גב' בור שבין שתי חצירות**. חלוי וחלוי בחצר זו ומתייה חצירות ומהלכת ותלויה על פי

הבור ואין פתח ציניה לערב זו עם זו ולפי שמימי חצר זו מביא לזו: **צין מלמטה**. סמוך למים: **צין מסוך אוגנו**. כלומר צין מלמעלה רחוק מן המים ובלבד שתיא בתוך אונן של בור דמוכח מילתא דבשזיל אונן המים נעשית. ומפרשין טעמא בעירובין שמחילה תלויה מתרת במים דקל הוא שהקילו חכמים במים אצל מחילה החוללת את החצירות ומהלכת ע"פ הבור שלא נעשה בשזיל המים אינה מתרת דאין מחילה תלויה מתרת במים אלא הנעשית בשזיל להסיר מלי המים כגון גוזטרה שלמעלה מן היס דתנן בעירובין (דף פו): **דעושין לה מחילה תלויה** וכגון זו שבתוך אונן הבור: **צית**

עוים מטלטל מלא וריקן דלא שייך למדרש הכי אלא גבי שק שאין דרך לעשותו אלא מלא וריקן שעשוי לשאת צו משאות כדכתיב (בראשית מז) ולהשיב כספיהם איש אל שקו: **דלא חוי' רא' אענייים ורא' אעשיריים**. ו' ואפילו חישב עליהן צטלה דעמו והא דמשמע בדפרישית פרק כ"ח דכלים: **אבר' אם יש שם חל' טפח**. מצינן למימר רב הווא לטעמיה דלמיר לעיל (דף י'). גבי צין סוכה לטובה טפח ושמה מאן דלמיר התם ארבעה הכא מודה דהא לשמואל דלמיר התם עשרה הכא לא שייך:

בין בלמטה בין בתוך אוגנו. יש ספרים שכתבו בהן צין מלמטה מתוך אוגנו ולא יתכן דאם כן מלמעלה היינו חוץ לצור דאי בתוך הבור סמוך לשפתו היינו מתוך אוגנו ואם כן היינו כותל שצנייהו דקאמר ר"י שמשפיקין צין שמי החצרות ומהלכת על פי הבור ועוד דאם כן לא הוי למעלה דת"ק כגון למעלה דרבן שמעון צן גמליאל דפליגי אמוראי פרק כ"ד משתפין (עירובין דף פו): **דרב הווא אמר למטה למטה למעלה למעלה ממש וזה חוה צבור ורבי יהודה אומר למטה למטה מן המים**:

מזו

מטה מטמאת הבידה. משנה היא פרק י"ח דכלים ומטמאת חצילה כשהיא מחוברת יחד אצל נתפרקה אצל אצרי אינה מקבלת טומאה אפילו בקצרה ושתי כרעים ומכל מקום מודה רבי אליעזר שאם נתפרקה וחור וחיברה חוזרת לטומאתה דקאמר ומטהרת חצילה אם טמאה היא אין טבילה עולה לה אצרים אצרים אלא מתקנה ומטבילה וחכמים אומרים מטמאת אצרים כדמסיק בצרוכה ושתי כרעים כן ריהטא דמתני' דכלים לצורה אצל בתוספתא דכלים לא משמע הכי דתיא כיצד כרע שפירשה מן הארוכה עם הקצרה רבי אליעזר אומר הרי זה חיבור ואם הטבילה אינה חוללת וחכמים אומרים אינו חיבור ואם הטבילה חוללת ולפי שיטת התוספ' הכי פירושא דמתני' ומטמאת חצילה דכשם כשלוה שלימה אם נטמא אחד מאצריה נטמאת כולה כך נמי כשפירש הכרע מן הארוכה ועומדת עם הקצרה חיבור הוא ואם נטמאת הכרע נטמאת הקצרה והיינו דקתני בתוספתא רבי אליעזר אומר הרי זה חיבור ומטהרת חצילה אם הטבילה הכרע עולה חציה אין הקצרה חוללת עליה כי היכא דלא חייאל צמטציל את השלימה וחכמים אומרים מיטמאת אצרים ולא חצילה ואם נטמאת הכרע היא טמאה ולא קצרה ואינה חיבור כשלימה והיינו זה דקתני בתוספתא וכו' אינה חיבור ומטהרת אצרים מטביל הכרע בפני עצמה ולא חצילה הכרע עם הקצרה שהקצרה חוללת עליה ואינה כשלימה דהמטביל מטה שלימה אפי"ש שלא פירקה טורה:

מטה מטמאת חבילה ומטהרת חבילה דברי ר' אליעזר וחכמים אומרים ומטהרת אברים מאי ניהו א"ר חנן אמר רבי ארוכה ושתי כרעים קצרה ושתי כרעים למאי חזיא למסמכיהו אגודא ו' ולמיתב עלייהו ומשדא אשלי גופא אמר ר' אמי בר טביומי סככה בכלאי כלים פסולה מאי בלא כלים אמר אביי מ' מטלניות שאין בהם שלש על שלש דלא חזיין לא לענייים ולא לעשירים תניא כוותיה דרבי אמי בר טביומי מחצלת של שיפא ושל גמי שיריה אע"פ שנפחתו מבשיעורה אין מסכין בהן מ' מחצלת הקנים גדולה מסכין בה קמנה אין מסכין בה ר' אליעזר אומר א"ף היא מקבלת טומאה ואין מסכין בה: ד' החוטט בגדיש: אמר רב הונא ג' לא שנו אלא שאין שם חלל טפה במשך שבעה אבל יש שם חלל טפה במשך שבעה הר"ה סוכה זו סוכה הרי זה סוכה ר' אליעזר אומר ר' אליעזר אומר אם אינה מקבלת טומאה, כ' לא דייקא מהתיבין כוותיה. מתני' החוטט בגדיש לעשות לו סוכה אינה סוכה. אמר רב הונא לא שנו אלא שאין חלל טפח במשך שבעה טפחים. יש מי שאומר לא שנו כי אינה סוכה, אלא כותן [שאיין] שם חלל טפח במשך שבעה טפחים, מחודש עשוי עכשיו לסוכה בהגב, טפח גובה במשך שבעה, אבל אם יש טפח שם, הא קיימא לן דטפח אהל הוא, ומפניו מ' מחצלת הוא משך סוכה קטנה, וכאילו עשוי היה עשירין] לשם החוץ. ויש מי שאומר לא שנו אלא שאין שם חלל אפילו טפח, בתחלת גדישתו הגדיש עשוי לשם צל בעלמא, אבל יש שם חלל טפח במשך שבעה טפחים שיעור משך סוכה קטנה, ונמצאת הסכך ההוא עשוייה לשם צל סוכה בעלמא. וקיימא לן סוכת רבי' סוכת גב' סוכה מכל מקום כשרה, וזה שחוטט בגדיש למטה ומסיר האלומות להשלים ו' טפחים כדי הכשר סוכה, שפיר דמי, מאחר שהסכך לשום סוכה בעלמא נעשית, ואינה עשוייה לשם אצור, שאין דרך בני אדם להגדיש תלוי, וכיון שתלה זה נתברר לשם סוכה הניחו, לפיכך כשר ושאיר השמנתה פשוטה היא. [מתני' המשולש דפנות מלמעלה למטה אם גבוהות מן הארץ כו'. תנן התם בעירובין פר' ח' בור שבין שתי חצירות כו' עד

לענין רש"י

לישק"א. כריך (צמח). יוני"ק. אגנון.

רבינו הגנאל

דאוקימנא למתני' בדיאת תורת כלי עליה, ויחדת היות סיוע לרמי בר טביומי דאמר סיככה בבליא כלים פסולה. ופשט אביי מטלניות שאין בהן ג' על ג' דלא חזי לא לענייים ולא לעשירים. ואפי' דתיא כותיה דתיא מחצלת של שיפא ושל גמי אע"פ שנפחתו שיריה ויתר] מכשעור אין מסכין בהן, ושל קנים גדולה מ' מסכין בהן, ר' אליעזר אומר אם אינה מקבלת טומאה, כ' לא דייקא מהתיבין כוותיה. מתני' החוטט בגדיש לעשות לו סוכה אינה סוכה. אמר רב הונא לא שנו אלא שאין חלל טפח במשך שבעה טפחים. יש מי שאומר לא שנו כי אינה סוכה, אלא כותן [שאיין] שם חלל טפח במשך שבעה טפחים, מחודש עשוי עכשיו לסוכה בהגב, טפח גובה במשך שבעה, אבל אם יש טפח שם, הא קיימא לן דטפח אהל הוא, ומפניו מ' מחצלת הוא משך סוכה קטנה, וכאילו עשוי היה עשירין] לשם החוץ. ויש מי שאומר לא שנו אלא שאין שם חלל אפילו טפח, בתחלת גדישתו הגדיש עשוי לשם צל בעלמא, אבל יש שם חלל טפח במשך שבעה טפחים שיעור משך סוכה קטנה, ונמצאת הסכך ההוא עשוייה לשם צל סוכה בעלמא. וקיימא לן סוכת רבי' סוכת גב' סוכה מכל מקום כשרה, וזה שחוטט בגדיש למטה ומסיר האלומות להשלים ו' טפחים כדי הכשר סוכה, שפיר דמי, מאחר שהסכך לשום סוכה בעלמא נעשית, ואינה עשוייה לשם אצור, שאין דרך בני אדם להגדיש תלוי, וכיון שתלה זה נתברר לשם סוכה הניחו, לפיכך כשר ושאיר השמנתה פשוטה היא. [מתני' המשולש דפנות מלמעלה למטה אם גבוהות מן הארץ כו'. תנן התם בעירובין פר' ח' בור שבין שתי חצירות כו' עד

שבעה אלא אם כן הוא אצל הטומאה אצל מקום אי לית ליה טהרה צמקוה אין יכול לעשות אצל הטומאה כדמוכח בשילהי עירובין (דף קד): אלא לריך לומר דהיא צרייתא דמפך צמת מנין משמע דמירי ליה ככל מפך צין בשל עץ כגון מחללת של קנים צין בשל שיפא וגמי ודייקין פרק אחר רבי עקיבא (שם דף פד). מנפך של שיפא וגמי וצפרק כיצד הרגל (צ"ק דף כה): דייקין מנפך של עץ והא דאית לכו לפשוטי כלי עץ טהרה צמקוה אף על גב דקרא דצמי יוצא דצסוף פרשת שמיני כתיב גבי מקבלי כלי עץ דכתיב מכל כלי עץ או צגד או עור או שק מכל מקום נפקא לן מאידך קרא דכתיב צפרשת מדין כל מעשה עוים וכל כלי עץ תתחטאו דליכא למימר מה מעשה עוים מטלטל מלא וריקן דלא שייך למדרש הכי אלא גבי שק שאין דרך לעשותו אלא מלא וריקן שעשוי לשאת צו משאות כדכתיב (בראשית מז) ולהשיב כספיהם איש אל שקו: **דלא חוי' רא' אענייים ורא' אעשיריים**. ו' ואפילו חישב עליהן צטלה דעמו והא דמשמע בדפרישית פרק כ"ח דכלים: **אבר' אם יש שם חל' טפח**. מצינן למימר רב הווא לטעמיה דלמיר לעיל (דף י'). גבי צין סוכה לטובה טפח ושמה מאן דלמיר התם ארבעה הכא מודה דהא לשמואל דלמיר התם עשרה הכא לא שייך:

בין בלמטה בין בתוך אוגנו. יש ספרים שכתבו בהן צין מלמטה מתוך אוגנו ולא יתכן דאם כן מלמעלה היינו חוץ לצור דאי בתוך הבור סמוך לשפתו היינו מתוך אוגנו ואם כן היינו כותל שצנייהו דקאמר ר"י שמשפיקין צין שמי החצרות ומהלכת על פי הבור ועוד דאם כן לא הוי למעלה דת"ק כגון למעלה דרבן שמעון צן גמליאל דפליגי אמוראי פרק כ"ד משתפין (עירובין דף פו): **דרב הווא אמר למטה למטה למעלה למעלה ממש וזה חוה צבור ורבי יהודה אומר למטה למטה מן המים**:

כ' וכן גבס רצונו גם כאלו. צ' דכתיב רצונו אינו מונע דנבוא' לא דייק מתני' כותיה וכל הלאה וכו' ו' פסקו כותיה וכו'.

עין משפט

צמ א מיי פכ"ו מהל' כלים הלכה יג: **ק** ב ג מיי פ"ה מהל' סוכה ה' ט טושי"ע פ"ח סימן תלה: **קא** ד מיי שם פ"ד הלכה ד סמג עשין מג טושי"ע פ"ח סימן תל ט עיף ט: **קב** ה מיי פט"ו מהל' שבת הלכה יג ופ"ג מהל' עירובין ה' כה סמג עשין א טושי"ע פ"ח סי' שט עיף א:

לענין רש"י

לישק"א. כריך (צמח). יוני"ק. אגנון.

רבינו הגנאל

דאוקימנא למתני' בדיאת תורת כלי עליה, ויחדת היות סיוע לרמי בר טביומי דאמר סיככה בבליא כלים פסולה. ופשט אביי מטלניות שאין בהן ג' על ג' דלא חזי לא לענייים ולא לעשירים. ואפי' דתיא כותיה דתיא מחצלת של שיפא ושל גמי אע"פ שנפחתו שיריה ויתר] מכשעור אין מסכין בהן, ושל קנים גדולה מ' מסכין בהן, ר' אליעזר אומר אם אינה מקבלת טומאה, כ' לא דייקא מהתיבין כוותיה. מתני' החוטט בגדיש לעשות לו סוכה אינה סוכה. אמר רב הונא לא שנו אלא שאין חלל טפח במשך שבעה טפחים. יש מי שאומר לא שנו כי אינה סוכה, אלא כותן [שאיין] שם חלל טפח במשך שבעה טפחים, מחודש עשוי עכשיו לסוכה בהגב, טפח גובה במשך שבעה, אבל אם יש טפח שם, הא קיימא לן דטפח אהל הוא, ומפניו מ' מחצלת הוא משך סוכה קטנה, וכאילו עשוי היה עשירין] לשם החוץ. ויש מי שאומר לא שנו אלא שאין שם חלל אפילו טפח, בתחלת גדישתו הגדיש עשוי לשם צל בעלמא, אבל יש שם חלל טפח במשך שבעה טפחים שיעור משך סוכה קטנה, ונמצאת הסכך ההוא עשוייה לשם צל סוכה בעלמא. וקיימא לן סוכת רבי' סוכת גב' סוכה מכל מקום כשרה, וזה שחוטט בגדיש למטה ומסיר האלומות להשלים ו' טפחים כדי הכשר סוכה, שפיר דמי, מאחר שהסכך לשום סוכה בעלמא נעשית, ואינה עשוייה לשם אצור, שאין דרך בני אדם להגדיש תלוי, וכיון שתלה זה נתברר לשם סוכה הניחו, לפיכך כשר ושאיר השמנתה פשוטה היא. [מתני' המשולש דפנות מלמעלה למטה אם גבוהות מן הארץ כו'. תנן התם בעירובין פר' ח' בור שבין שתי חצירות כו' עד